

Notat om bortfald af sygedagpenge

Gigtforeningen, september 2010
AAJ/KK/JP

Resume og konklusion

Hvert år mister ca 6.000 personer retten til sygedagpenge som følge af varighedsbegrænsningen. En stor del af disse overgår til anden offentlig forsørgelse, f.eks. revalidering eller førtidspension. En del af de personer, der falder for varighedsbegrænsningen efter de 52 uger, er ikke færdigudredte, og det kan derfor ikke afgøres, om de kan gå tilbage i beskæftigelse, skal i revaliering, fleksjob eller førtidspension. Disse vil som udgangspunkt overgå til kontanthjælp. Men ca 1.000 personer har ikke ret til kontanthjælp, f.eks. fordi de har en formue eller på grund af ægtefællens indtægt. Disse personer mister helt indtægten. Uanset om personerne overgår til kontanthjælp eller til egenforsørgelse, vil der dog være tale om et betydeligt velfærdstab for de pågældende.

Problemstilling og formål

Efter sygedagpengelovens § 24 ophører udbetaling af dagpenge efter 52 ugers. Udbetalingen stopper med udgangen af den kalendermåned hvor den 52. uge falder. En person kan således maksimalt få udbetalt sygedagpenge i samlet periode på 52 – 57 uger, afhængigt af om den 52. uge falder først eller sidst i en kalendermåned.

Mange af de personer, der falder for varighedsbegrænsningen, er imidlertid endnu ikke færdigudredte, og der kan derfor ikke komme en afklaring på, om de kan komme til at passe et normalt job, skal i fleksjob eller revalideres. Derfor kan sygedagpengeperioden ikke forlænges. Disse uafklarede personer kan efter ophør af sygedagpenge få kontanthjælp, men hvis f.eks. den syges ægtefælle oppebærer en indtægt, er den pågældende ikke berettiget til kontanthjælp og mister helt enhver form for indtægt. Hvad enten personen overgår til kontanthjælp, eller helt mister sin offentlige forsørgelse, er der tale om personer, som på grund af deres sygdom oplever et betydeligt velfærdstab.

Gigtforeningens rådgivning bliver ofte kontaktet af patienter, som falder for varighedsbegrænsningen, fordi de fortsat er diagnostisk og behandlingsmæssigt uafklarede. Mange gigtsygdomme er af en sådan karakter, at det er meget vanskeligt at stille en diagnose. Stilles der en diagnose, kan det derefter ofte være vanskeligt at finde frem til den rigtige medicinske behandlingsform. Dette kan der ofte gå et halvt til et helt år med¹. Hertil kommer, at udredningsperioden ofte forlænges på grund af ventetider i sundhedsvæsenet²,

¹ Positivt i denne sammenhæng er, at der inden for de seneste år er fremkommet mange nye medicinske behandlingsformer.

ventetider som bl.a. skyldes mangel på reumatologer³. Men når den rigtige behandling er fundet, vil mange patienter i dag kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet f.eks. i form af et fleksjob.

Ifølge sygedagpengelovens § 27, stk. 1, nr. 3 kan sygedagepengeperioden forlænges, *”hvis den sygemeldte er under, eller venter på lægebehandling, og den pågældende efter en lægelig vurdering skønnes at ville kunne genoptage erhvervsmæssig beskæftigelse inden for 2 gange 52 uger regnet fra varighedsbegrænsningens indtræden”*. Her kommer mange gigtpatienter imidlertid til kort, idet det skal vurderes, at de kan vende tilbage til ordinær beskæftigelse, hvilket der ofte ikke er udsigt til. Derimod vil beskæftigelse på særlige vilkår være sandsynligt, men i praksis er dette ikke indeholdt i de gældende regler.

Ifølge sygedagpengelovens § 27, stk. 1, nr. 4 kan sygedagepengeperioden forlænges, *”den sygemeldte ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår og dermed ikke kan vende tilbage til det ordinære arbejdsmarked, men det endnu ikke er endeligt afklaret, om den sygemeldte vil være berettiget til et fleksjob eller til førtidspension, således at sygedagepengeperioden forlænges i op til 39 uger”*. Det er et vigtigt skridt i den rigtige retning, men en forudsætning for forlængelse efter denne paragraf er, at det skal vurderes – typisk af en læge – at afklaringen kan ske indenfor 39 uger.

Dette notat indeholder en analyse af hvor mange personer, der falder for varighedsbegrænsningen samt hvilken forsørgelse, de pågældende personer overgår til efter bortfaldet. Analysen omfatter sygedagpengesager, der blev begyndt i årene 2003 – 2009.

Metode

Analysen er baseret på data fra DREAM databasen. DREAM er en forløbsdatabase, der administreres af Arbejdsmarkedsstyrelsen og indeholder data fra bl.a. Beskæftigelses-, Velfæds-, og Undervisningsministeriet. Databasen omfatter samtlige personer, der modtager visse offentlige overførselsindkomster, og er velegnet til forløbsanalyser over tid, hvor der fokuseres på skift mellem forskellige forsørgelsestyper. Data fra DREAM er suppleret med data om arbejdsindtægt fra Danmarks Statistik.

Databasen indeholder ikke oplysninger om hvilken sygdom, der ligger til grund for sygefraværet. Derfor er det ikke muligt at udskille patienter med muskel- og skeletsygdomme i DREAM. Men da patienter med sygdomme i bevægeapparatet udgør en stor del af de langvarigt sygemeldte (25 %)⁴, vil mange af de personer, som denne analyse omhandler, være patienter med gigtsygdomme.

Det fremgår ikke umiddelbart af DREAM, om en sygedagpengesag ophører på grund af varighedsbegrænsningen. I analysen er det derfor *antaget, at alle sager, der ophører efter 52-57 ugers varighed, vedrører personer, der er faldet for varighedsbegrænsningen*.

Analysen er udformet således, at alle sygedagpenge, der påbegyndes i et givet kalenderår (en kohorte), følges over tid. F.eks.: Alle sygedagpengesager, der starter i 2003, følges. En del af sagerne vil være så længe, at de falder for varighedsbegrænsningen. Dette vil ske i løbet af 2004. De personer, som falder for varighedsbegrænsningen, følges videre mht. hvilken forsørgelse de får efter ophør af sygedagpenge, herunder om de er offentligt forsørgede eller selvforsørgende. Videre følges personerne med hensyn til arbejds-

² Se f.eks. Spørgeskemaundersøgelse af ventetider til behandling hos praktiserende speciallæger 2009. Gigtforeningen, november 2009.

³ Se. Geografiske forskelle i den reumatologiske speciallægekapaletet. Gigtforeningen, april 2009

⁴ Socialforskningsinstituttet: Effekter af ændringer i sygedagpengeloven. 2008

indtægt i 2005. Metoden er illustreret i figuren nedenfor.

Materialet omfatter 7 kohorter, der hver følges over 3 kalenderår:

1. kalenderår: Sygedagpenge forløb starter
2. kalenderår: Varighedsbegrænsning indtræder
3. kalenderår: Arbejdsindtægt

	2003	2004	2005	2006	2007	2007	2008	2009
1. kohorte	■	■	■					
2. kohorte		■	■	■				
3. kohorte			■	■	■			
4. kohorte				■	■	■		
5. kohorte					■	■	■	
6. kohorte						■	■	■
7. kohorte							■	■
9. kohorte								■

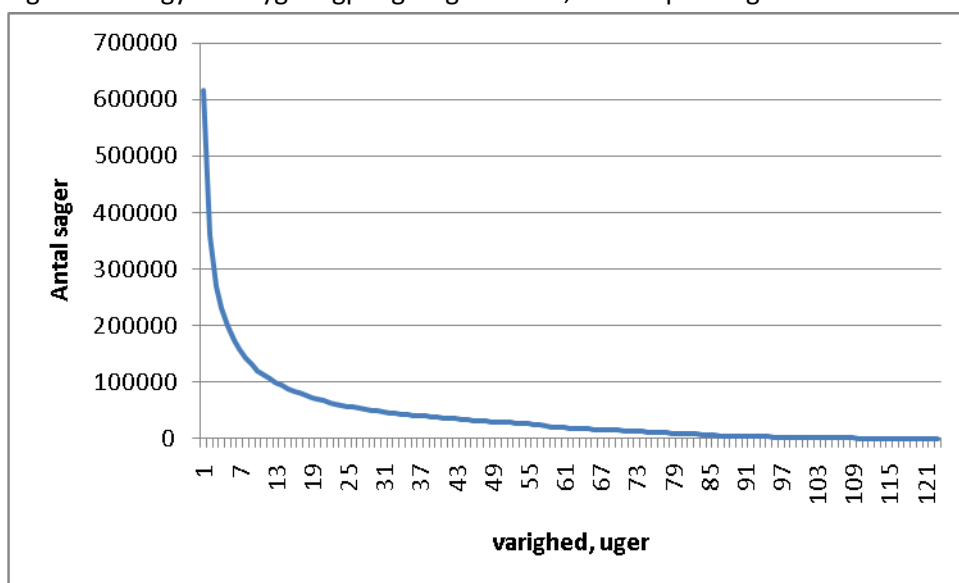
Den nyeste kohorte i analysen er personer, der starter dagpengeperioden i 2009, for denne gruppe vil en del endnu ikke være afsluttede, og endnu ikke være faldet for varighedsbegrænsningen. Dette vil ske løbende igennem 2010. Den seneste kohorte, hvorfra der foreligger data om varighed, er den kohorte der startede i 2008, og den seneste kohorte, hvorfra der foreligger oplysninger om arbejdsindkomst, er den kohorte, som påbegynder dagpengeperioden i kalenderåret 2007.

Resultater

Sygedagpengesagers varighed

Figur 1 viser hvordan de godt 600.000 sygedagpengesager, der startede i 2008, efterhånden afsluttes. Det ses, at hovedparten af sagerne er afsluttet inden for 13 uger, men at der efter de 13 uger fortsat rester ca. 100.000 sager. Denne analyse omfatter de sager, som har en varighed på mellem 52 og 57 uger.

Figur 1. Påbegyndte sygedagpengesager i 2007, fordelt på varighed.

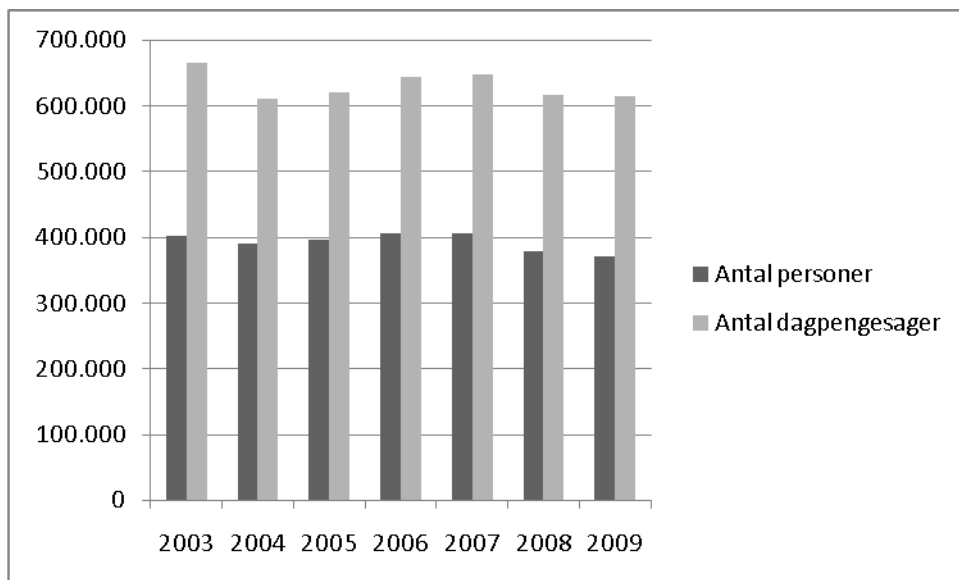

Kilde: DREAM

Udviklingen i antal sygedagpengesager og antal sager, der falder for varighedsbegrænsningen.

Figur 2 viser antallet af sygedagpengesager og antallet personer, der har været berørt af en sygedagpengesag, i hvert af årene 2003-2008. Det ses, at antallet af personer og antallet af sager i store træk har været konstant, i de 6 år analysen dækker.

Figur 2. Antallet af påbegyndte dagpengesager og antal personer, der har været berørt af en dagpengesag. 2003-2009

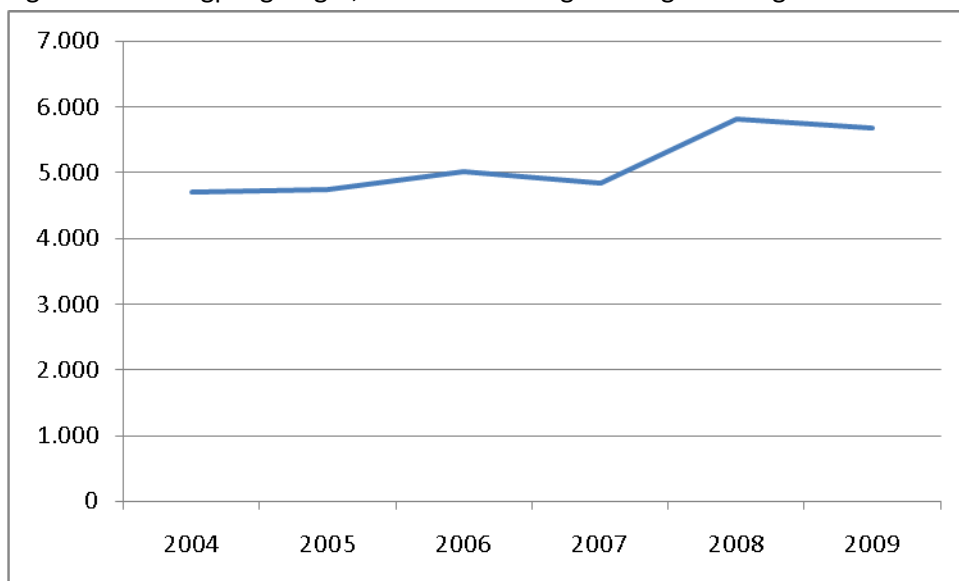
Kilde: DREAM

Note: Antal personer er mindre end antal sager, da samme person kan have haft flere dagpengesager i det pågældende år.

I figur 3 på næste side ses antallet af dagpengesager, der falder for varighedsbegrænsningen i årene 2004-2009. Det fremgår, at antallet er steget fra et niveau på knap 5.000 i årene 2003 – 2007 til knap 6.000 sager i 2008 og 2009.

Det er bemærkelsesværdigt, at antallet af sygedagpengesager og antallet af personer, der er berørt af sygedagpengesager, ikke er steget i perioden, når det tages i betragtning, at arbejdsløsheden har været kraftigt faldende, og man kunne derfor forvente, at svagere grupper nu er kommet ud på arbejdsmarkedet.

Figur 3. Antal dagpengesager, der faldt for varighedsbegrænsningen i årene 2004-2009

Kilde: DREAM

Tabel 4. viser hvordan de personer, der falder for varighedsbegrænsningen, er fordelt på køn og alder. Det fremgår, at kvinder udgør 57 %. Ligeledes ses det, at over halvdelen af personerne er mellem 30 og 49 år. Den største enkeltgruppe er kvinder i alderen 30-40 år.

Tabel 4. Sygedagpengesager påbegyndt i 2008, med varighed mellem 52 og 57 uger, fordelt på køn og alder

Alder	kvinder	%	mænd	%	alle	%
>25 år	184	3 %	160	3 %	344	6 %
25-29 år	265	5 %	171	3 %	436	8 %
30-49 år	1.767	31 %	1.145	20 %	2.912	51 %
49 < år	1.016	18 %	969	17 %	1.985	35 %
i alt	3.232	57 %	2.445	43 %	5.677	100 %

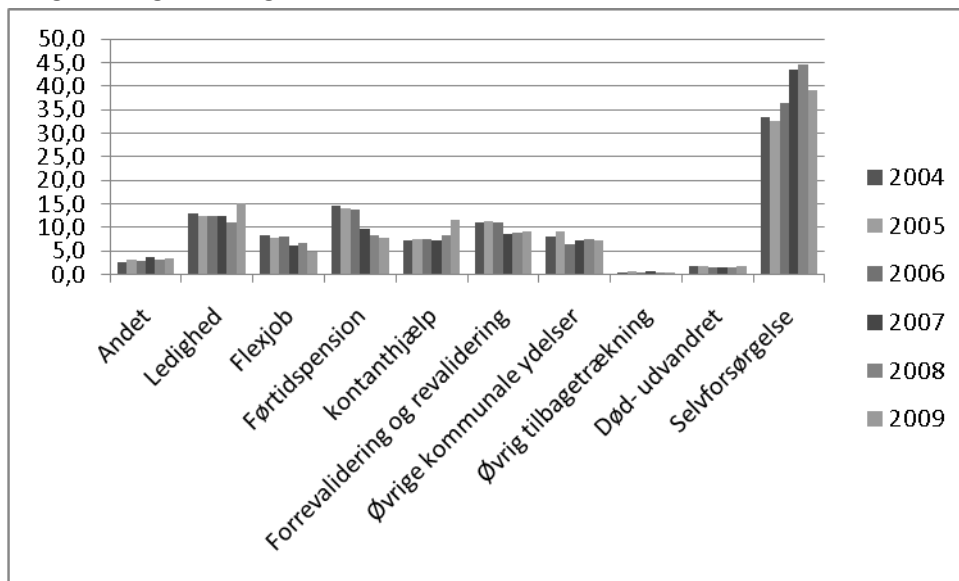
Forsørgelsesstatus efter ophør af sygedagpenge

Ved hjælp af data i DREAM er det muligt at følge, hvordan de personer, der falder for varighedsbegrænsningen, er forsørget. Det er således muligt at se, om de modtager offentlig forsørgelse - og i givet fald hvilken- eller, om de er selvforsørgende.

Figur 5 viser forsørgelsesstatus en uge efter bortfald af sygedagpenge for sager, der faldt for varighedsbegrænsningen i årene 2004 - 2009. Det ses, at personerne efter bortfald af sygedagpenge i vid udstrækning overgår til forskellige andre former for offentlig forsørgelse. Mange overgår således til ledighed, førtidspension og revalidering. Der er dog i perioden sket et fald i antallet, der overgår til førtidspension, revalidering og fleksjob, mens der er en mindre stigning i antallet, der overgår til kontanthjælp og ledighed.

En stor gruppe får dog ikke nogen offentlig forsørgelse, men er selvforsørgende. Denne gruppe, der i 2009 udgjorde 2227 personer, indeholder personer, som kommer i arbejde igen. Men gruppen indeholder også personer, som *ikke* er kommet i beskæftigelse, men som ikke opfylder kravene til offentlig forsørgelse. Næste afsnit vil indeholde en nærmere analyse af gruppen, der ikke får nogen offentlig forsørgelse.

Figur 5. Forsørgelsesstatus en uge efter ophør af sygedagpenge for dagpengesager, der faldt for varighedsbegrænsningen i årene 2004-2009.

Hvad sker der med de personer, som bliver selvforsørgende?

De personer, der overgår til egenforsørgelse, kan som omtalt i forrige afsnit, inddeles i to grupper:

- Den ene gruppe består af personer, der er kommet i arbejde, og hvor sygedagpengene altså er erstattet af arbejdsindkomst.
- Den anden gruppe af selvforsørgende indeholder personer, som ikke er kommet i beskæftigelse, men som ikke opfylder kravene til offentlig forsørgelse.

Sidstnævnte gruppe af personer er fortsat syge, men endnu ikke er færdigudredte på det tidspunkt, hvor de falder for varighedsbegrænsningen. Der er derfor ikke kommet en afklaring på, om de kan passe et job, skal have førtidspension etc. Såfremt disse ikke opfylder kravene til kontanthjælp, f.eks. på grund af formue eller ægtefællens indkomst, vil de indgå i gruppen af selvforsørgende. Denne sidste gruppe af personer står således helt uden indtægt efter, at de er faldet for varighedsbegrænsningen.

For at undersøge hvor mange personer, der ender uden indkomst efter ophør af sygedagpengereetten, er der foretaget en samkøring mellem DREAM-databasen og Danmarks Statistiks oplysninger om erhvervsindkomst. I analysen er det undersøgt, hvor stor arbejdsindkomst de personer, der var selvforsørgende, havde i det efterfølgende indkomstår. 2009 er det seneste år, hvor der foreligger data om arbejdsindtægten. Nedenstående tabel 5 viser arbejdsindkomsten i 2008 og 2009 for de personer, der faldt for varighedsbegrænsningen i løbet af hhv. 2007 og 2008, og som overgik til egenforsørgelse.

Tabel 6. Personer, der faldt for varighedsbegrænsningen i 2007 og 2008, og som overgik til egenforsørgelse, fordelt på størrelsen af arbejdsindtægten i 2008 og 2009.

Indkomstår	Arbejdsindkomst. Personer (%)			
	0-50.000 kr	50.000 – 150.000 kr.	150.000 kr. +	I alt
2008	685 (32 %)	225 (10 %)	1245 (58 %)	2155 (100 %)
2009	936 (36 %)	256 (10 %)	1395 (54 %)	2587 (100 %)

Kilde: DREAM og Danmarks Statistik

I 2008 faldt i alt 5813 personer for varighedsbegrænsningen, blandt dem var der 2587, der overgik til egenforsørgelse. Tabel 6 viser, at der blandt de 2587 personer som, overgik til egenforsørgelse, var 936, svarende til 36%, der havde en arbejdsindkomst på under 50.000 kr i det efterfølgende indkomstår (2009). Det fremgår videre, at det tilsvarende tal i indkomståret 2008 var på 685. Der er således tale om stigning på knap 40 % i antallet af personer, der falder for varighedsbegrænsningen, og som ikke kommer i arbejde, og som heller ikke får kontanthjælp eller anden form for offentlig forsørgelse.